

Nr 309

Av herr Dickson, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag till ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek, m. m.

När riksdagen föregående år beslöt anvisa ett anslag om $\frac{1}{2}$ milj. kronor för budgetåret 1954/55 till ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek, åstadkoms för författarnas del så till vida en tillfredsställande lösning, att principen om författares rätt till ersättning för utnyttjande av hans verk slogs fast. Däremot innebar den ordningen att ersättningen skall utgå av statsmedel och icke direkt från låntagaren, att man övervältrade på skattebetalarna en kostnad, som rätteligen bör bäras ensam av låntagaren. Från denna utgångspunkt begärdes i en vid föregående års riksdag i andra kammaren väckt motion (nr 616) att bokutlåningen skulle i någon form avgiftsbeläggas och statsanslag icke vidare utgå.

Det förhållandet, att statsmakterna numera fastslagit att ersättningen till författarna skall utgå i form av statsbidrag, har icke föranlett oss att frångå den princip, som kom till uttryck i den av Ebon Andersson m. fl. i statsutskottets utlåtande nr 105 år 1953 uttalade åsikten, att ett uttagande av direkta låntagaravgifter vid biblioteken är ett sakligt sett lämpligare system än att låta ersättningen till författarna utgå av statsmedel.

Vad beträffar sättet för uttagande av en dylik avgift kan naturligtvis olika alternativ diskuteras. Ett enkelt och praktiskt genomförbart förslag vore emellertid att låta biblioteken försälja lånekort för obegränsat antal boklån under ett år. Alla former av bibliotek kan emellertid av praktiska skäl icke ifrågakomma utan lånekort finge i första hand tillhandahållas vid landsbibliotek och kommunala bibliotek. Priset för ett lånekort kunde lämpligast sättas till 2 kronor för vuxna, och för låntagare på barn- och ungdomsavdelningar till förslagsvis 50 öre. Härigenom skulle man, under förutsättning av att låntagarfrekvensen håller sig vid nuvarande nivå, kunna räkna med en nettointäkt om cirka 1 000 000 kronor varje år. Även om försäljning av lånekort skulle medföra vissa merutgifter för biblioteken till följd av arbetet med uppbörden av avgifterna, synes den behållna nettointäkten betydligt komma att överstiga det statsanslag om 600 000 kronor som ecklesiastikministern under punkt 373 i åttonde huvudtiteln för budgetåret 1955/56 föreslår skola utgå såsom ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek.

Under åberopande av vad ovan anförts hemställer jag,

att riksdagen måtte

a) avslå Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av ett förslagsanslag om 600 000 kronor för budgetåret 1955/56 under åttonde huvudtiteln (punkt 373) till ersättning åt författare för utlåning av deras verk genom bibliotek;

b) besluta att av varje låntagare vid landsbibliotek och kommunala bibliotek skall uttagas en avgift av två kronor — dock såvitt gäller låntagare på barn- och ungdomsavdelningar femtio öre — för obegränsat antal boklån under ett år;

c) besluta att Kungl. Maj:t måtte med bibehållande av de nuvarande proportionerna mellan den individuella gottgörelsen till författarna och den för kollektivt ändamål avsedda, företaga de ändringar som må föranledas av att inkomsterna kan bli större än det belopp som vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag skulle bli disponibelt för ändamålet;

d) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga tillämpningsföreskrifter för genomförande av föreslagen avgiftsbeläggning.

Stockholm den 26 januari 1955

James I. A. Dickson
